

SLUJIREA PREOȚEASCĂ ÎN TRECUT ȘI ASTĂZI (I)

Ionel-Alin Ibănescu

PRIESTLY MINISTRATION IN THE PAST AND TODAY (1)

Abstract: The priest, God's holy man, is called upon to bless the word, opening a path to true faith and to never-ending happiness, and in order for them to teach the people how it may discover the secrets of spiritual life, they must, by their walk and their threading, act similarly to the Messiah, similar to His wonderful threading, on such troubled waters of this sea. By the power of Our Lord, Jesus Christ, they are the Church's servant, they are the greatest dignitary on this Earth, with the greatest power, the power to teach, to guide and to bind and unbind people, and thus, to guide them on the path to salvation.

The priest does not carry out their own doing, but the doing of Christ, with the power given by Christ. They do not preach on their own behalf, they do not serve their own purposes, nor do they comprehend man with their own thoughts, but all such is carried out in the name of the One who had chosen and sent him, the Lord Jesus.

Keywords: priestly, ministration, preach, dignitary

Preotul, privit în lumina în prototipului sau a modelului desăvârșit, asemenea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cu o vocație sau chemare specială, fiind instituit prin Taina Hirotoniei și apoi trimis spre a împlini misiunea sfântă de îndumnezeire a omului, având o viață ireproșabilă din toate punctele de vedere, plină de virtuți și de bune fapte este mijlocitorul între Dumnezeu și oameni, este cel care îi poate duce pe oameni în Împărăția Cerurilor.

Fără preot, adică fără reprezentantul lui Hristos în lume care să-L reprezinte pe Acesta în chip văzut, prin toate Sfintele Taine, prin toate ierurgiile, precum și prin toate slujbele Bisericii, Hristos Domnul nu ar putea împărtăși lumii, ca persoană, darurile Sale cele bogate și nici pe Sine Însuși nu S-ar putea dăruia prin Taine Bisericii, mijloace văzute, ci El S-ar dăruia doar în mod nevăzut. De aceea, de preot „atârnă” atât Biserica, cât și mântuirea în Hristos. Fiul lui

Dumnezeu, prin Întrupare S-a făcut Preotul desăvârșit al întregii creații, ceea ce îl face pe Acesta izvorul preoției

Hirotonia, îi face pe slujitorii lui Hristos Dumnezeu, organe ale Bisericii și instrumente sau unelte prin care Dumnezeu lucrează în lume. Ea „Îl face pe Hristos trăit prin preoți”.¹

Slujirea preoțească, așa cum se numește și titlul acestei lucrări, reprezintă nu numai o slujire din punct de vedere liturgic, ci și o slujire misionară și filantropică, căci fără acestea din urmă, slujirea preoțească ar fi nedeplină și s-ar mărgini doar la simple acte ritualice. De aceea este important ca preotul să nu dormiteze în „ogorul” său, ci să vegheze și să facă tot ce îi stă în putință pentru a putea conduce turma încredințată, așa după cum Hristos a condus-o, păzind-o și hrănind-o cu Cuvântul lui Dumnezeu Celui viu.

Am ales să redactez această lucrare pentru că de această slujire, am fost și sunt condus spre a o împlini, încă din fragedă pruncie, când cu ajutorul lui Dumnezeu am reușit să fac parte din oamenii „lucrători” ai Bisericii. Fiind de mic în Sfântul Altar și văzând tainele ascunse ale preoției, slujirea preoțească mi-a intrat în inimă, dorind pe mai departe să încerc să devin și eu la rândul meu un bun slujitor al lui Hristos. Faptul că mai târziu am aprofundat și mai mult învățăturile de credință ale Bisericii, prin terminarea Liceului Pedagogic „Carmen Sylva”, secția Teologie Ortodoxă din Timișoara, apoi prin finalizarea studiilor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din același oraș, precum și că am devenit angajat pe postul de cântăreț bisericesc la Parohia „Sfântul Nicolae” Timișoara Nord, a făcut să „ardă” în mine dragostea după Dumnezeu, dragostea și râvna de a-I sluji Mântuitorului Hristos. De aceea și înclinarea spre a alege această temă, prin care am încercat să creionez câteva aspecte legate de Preoție.

În primul capitol din această lucrare, am încercat să arăt de unde este preoția, adică originea ei și momentul când a fost instaurată pe pământ, deși în Vechiul Testament încă nu era o preoție deplină. Apoi am arătat procedeele, sau mai bine spus, am expus actul hirotoniei, actul ungerii în preoția Veche, precum și slujirea preoțească din vremea aceea. În finalul capitolului întâi, am vorbit despre Melchisedec și de slujirea lui, fără început și fără sfârșit, ceea ce îl face pe acesta, premergător al adevăratei preoții a Mântuitorului Hristos.

Al doilea capitol, intitulat „*Slujirea Preoțească în Noul Testament*” reprezintă chipul preoției depline, după chipul Cuvântului lui Dumnezeu „pâinea cea vie care S-a coborât din Cer” (Ioan 6, 51), căci Hristos este izvorul preoției Noi. Prin capitolul al doilea, am expus modelul suprem al preoției, apoi am vorbit despre preoția Sfinților Apostoli, avându-l ca model pe Apostolul neamurilor și încheind acest capitol prin a arăta sublimitatea preoției Noului Testament față de preoția Legământului Vechi.

¹ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Ed. IBMBOR, București, 1997, p. 98.

În cea de-a treia parte a lucrării, am adus exemple despre preoție, am tratat despre Teologia Pastorală la Teologii Ortodocși Români. Am debutat în acest sens cu vocația preoțească sau chemarea pentru preoție atât la Părintele Profesor Ene Braniște cât și la Preasfințitul Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, arătând *vocația*, ca premisă fundamentală a slujirii, precum și cea dintâi condiției pe care viitorul preot, trebuie să o îndeplinească, iar pe lângă acest „talant” dăruit de Dumnezeu este nevoie de o pregătire temeinică, adică este nevoie de înmulțirea talantului. Am vorbit în continuare în acest capitol despre *datoriile esențiale ale preotului* la Părintele Profesor Petre Vintilescu, subliniind patru datorii de căpătâi, fără de care slujirea preoțească nu ar da roade. Apoi, am vorbit despre *ispitirile preotului* la Părintele Profesor Victor Popescu și am încercat să expun adevăratele pericole care îi pândesc atât pe viitorii preoți, cât și pe cei ce deja exercită această misiune, arătând totodată că lupta preotului este cea mai mare și cea mai grea. Am încheiat acest capitol prin a arăta cât de mare și de importantă este slujirea pastorală după Înaltpreasfințitul Antonie Plămădeală, înțelegând preoția ca „dar și har” de la Dumnezeu.

În finalul lucrării, în ultimul capitol am prezentat într-o măsură obiectivă, slujirea preoțească la parohia unde sunt cântăreț, Parohia „Sfântul Nicolae” Timișoara Nord. Această slujire, care așa cum am spus mai sus, pe lângă slujirea propriu-zisă, implică activitatea misionară și filantropică desfășurată în această parohie.

PREOȚIA ÎN VECHIUL TESTAMENT

1.1 Instituirea preoției

Atunci când vorbim despre preoție și despre momentul când a fost întemeiată, trebuie să știm că ea își are începutul încă din Vechiul Testament și chiar dacă nu era desăvârșită, reprezenta totuși o treaptă înaltă spre care erau chemați unii oameni. Necesitatea acestei slujiri se datorează faptului că după căderea *protopărinților noștri Adam și Eva* în păcat, omul a decăzut din starea cea dintâi pe care o avea, alterând *Chipul lui Dumnezeu* din el.² Aceasta a făcut ca omul să păcătuiască din ce în ce mai mult, iar din cauză că nu se putea ridica singur și avea nevoie de ajutor, a fost de trebuință o persoană „*sănătoasă*” care să refacă starea cea dintâi a omului și să ridice „ceea ce mai era bun din căderea aceea”.³

Pentru ca să poată fi restabilit Chipul lui Dumnezeu din omul căzut, trebuiau să fie aduse jertfe curate de către un preot neprihănit, căci jerta reprezenta un mod de împăcare cu Dumnezeu și se va asemana mai târziu cu Jertfa absolută

² Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Chipul lui Dumnezeu în Biserica Răsăriteană, Iisus Hristos darul și cuvântul suprem al lui Dumnezeu*, Ort. XXV, Nr. 1/1973, p. 9.

³ PS Ioan Mihălțan, *Preoția Mântuitorului Hristos și Preoția Bisericească*, Editura Episcopiei Oradea, Oradea, 1993, p 17.

de pe Cruce a Mântuitorului nostru Iisus Hristos pentru a ridica complet natura umană din păcat. Astfel, era trebuincios să existe o instituție mijlocitoare între Dumnezeu și om, aducând sacrificiile înaintea Lui, căci preoția Veteș Testamentară era legată de actul sacrificial și punea accentul foarte mult pe aceste acte.⁴

Preoții erau socotiți ca fiind factori fundamentali ai vieții religioase și erau aleși de Dumnezeu, fiind înarmați cu sarcini și capacități deosebite, spre deosebire de ceilalți oameni, căci îndeplineau o slujire, care nu era dată oricui și nimeni nu putea să își însușească această misiune. Unii erau aleși dintre oameni, iar alții deveneau moștenitori ai preoției pe cale ereditară, prin succesiune permanentă, „Orice Arhiereu, fiind luat dintre oameni este pus pentru oameni în cele ce privesc pe Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate” (Evrei 5, 1)⁵. Acești slujitori ai cultului nu posedau doar puterile sacerdotale specifice slujirii lor religioase de a descoperi oamenilor voia lui Dumnezeu, ci erau și deținători ai culturii și științei vremii lor îndeplinind și alte funcții, aducându-și aportul lor și prin alte lucrări, cum ar fi „instruirea laicilor”⁶ și partea social-morală, luptând și pentru bunăstarea materială a oamenilor, dar cel și cel mai mult luptau pentru conceptele doctrinare în slujba cărora și-au dedicat slujirea.⁷

Preoția Vechiului Testament a fost întemeiată de Dumnezeu prin Moise, care apoi a orânduit-o împreună cu fratele său Aaron. Moise, fiind născut din seminția lui Levi (Ieșire 2, 1) a primit de la Dumnezeu când se afla pe Muntele Sinai „Tablele Legii” (Evrei 9, 4), fapt ce îi arată pe aceștia purtători ai misiunii preoțești. Așadar, preoții Legii Vechi își iau obârșia din seminția leviților, căci ea a fost aleasă spre această slujire și care se mai numește „preoția cea după rânduiala lui Aaron”⁸.

Preotul era „trimisul lui Dumnezeu și reprezentantul voii Sale între oameni”⁹. Consacrarea preoției „Trecute” în persoana lui Aaron și a fiilor lui, Nadab, Abihu, Eleazar și Itamar, precum și actul hirotoniei, al ungerii lor în demnitatea preoțească, sunt descrise în Levitic, acesta putând fii considerat chiar un „manual al preotului”¹⁰ din vremea aceea.

⁴ Origen, *Omiliile și adnotări la levitic*, trad. note și studiu introductiv de Adrian Muraru, ed. Polirom, Iași, 2006, p. 84.

⁵ Pr. Petre Vintilescu, *Preotul în oficiul său de liturghisitor*, în *Biserica Ortodoxă Română*, XLVII (1929), 6, p. 515.

⁶ Samuel J. Schultz, *Călătorie prin Vechiul Testament*, ed. Cartea Creștină, Oradea, 2008, p. 86.

⁷ Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. Basilica, București, 2014, p. 15.

⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentarii sau explicarea epistolei către Evrei*, trad. din limba elenă, ediția de Oxonia 1862 de Theodosie Athanasie, ed. Tipografia cărților bisericești, București, 1923, p. 187.

⁹ Pr. Prof. Dr. Nicolae Neaga, *Hristos în Vechiul Testament*, ed. Renașterea, Sibiu, 1944, p. 41.

¹⁰ Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă, *Introducere în Vechiul Testament*, ed. Basilica, București, 2018, p. 172.

1.2 Leviratul

Astfel, actul sfințirii l-a săvârșit chiar Moise, el fiind delegat sau mai bine zis împuternicit de Dumnezeu, datorită instrucțiunii date lui (Levitic 7, 1). Întreaga ceremonie se desfășoară în fața Cortului Sfânt și bineînțeles înaintea poporului, înaintea adunării, care a fost chemată în mod special să participe la actul ungerii, tocmai pentru a arăta importanța acordată slujbei de sfințire, precum și rolul însemnat pe care îl au preoții¹¹. Actul începea prin purificarea simbolică, adică prin spălarea lui Aaron și a fiilor acestuia de către Moise cu apă, apoi erau dezbracați de hainele lor, ca semn al „lepădării” de cele vechi și erau înveșmântați cu veșminte sacerdotale, pe care le vor folosi atunci când vor exercita misiunea preoțească.¹²

Aaron ca Mare Preot sau Arhiereu avea veșminte diferite, față de fiii lui, care erau doar preoți. El era îmbrăcat cu:

- *Tunica*- reprezenta o cămașă care se purta direct pe piele, ea nu avea neapărat o întrebuintare liturgică,

- *Brâul*- era o curea care se punea sub veșmintele propriu-zise. El era semn al misiunii sacerdotale,

- *Mantia*- o porțiune mare de pânză, tăiată la mijloc pentru a putea fi îmbrăcată peste cap,

- *Efodul*- „bluză sacerdotală”, care se prindea pe umeri,

- *Brâul efodului*- un fel de bandă din același material cu efodul care ajuta la fixarea efodului pe corp,

- *Pieptarul*, o țesătură pătrată, care avea douăsprezece pietre prețioase și se purta peste efod, adăpostind *Urim* și *Tumim*,

- *Mitra* sau *chidarul*- un acoperămt în formă conică, din stofă, ce se punea pe cap, ca însemn al funcției sfințitoare, care avea întregate *Tăblița de aur* și *Diadema Sfințeniei*.¹³

Fiii lui Aaron, fiind unși doar ca preoți era îmbrăcați mai simplu, numai în tunică, brâu și turban. Imediat după ce aceștia au fost îmbrăcați, Moise i-a uns cu untdelemn, cu care mai apoi a uns și Cortul Sfânt, precum și lucrurile ce se aflau în el. A fost adus apoi un vițel ca jertfă de ispășire a păcatelor, cu sângele căruia au fost încă odată unși, dar cu care a stropit și Cortul și norodul, la care se adaugă mirul pe care Moise l-a turnat peste capul viitorilor sacerdoți (Levitic 8, 12).¹⁴, căci Dumnezeu i-a fixat lui Moise aceste reguli, pentru ca în slujba lui Dumnezeu să fie doar oameni sfinți, prin curăția vieții lor și oameni sfințiți sau purificați prin ritualurile sfințitoare „iar preoții, care se apropie de Domnul Dumnezeu, să se sfințească, ca nu cumva să îi lovească Domnul”

¹¹ Ibidem, p. 177.

¹² Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 19.

¹³ Pr. Ioan Sorin Usca/ Prof. Ana Usca, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinților Părinți, vol III Leviticul*, ed. Christiana, București, 2003, p 27.

¹⁴ Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 20.

(Ieșire 19, 22). Atunci când Moise a stropit atât poporul cât și altarul cu sânge, arată importanța sângelui, ca fiind purtător de viață. Așadar „a oferi sângele înseamnă a oferi viața prin care omul se sfințește”¹⁵.

Cei „unși”, trebuie să rămână în Cort, până în ziua a opta, timp în care rupeau legătura cu poporul și împlineau poruncile Domnului cu ardoare. Acesta este un temei, pentru tradiția creștină, ca noul hirotonit să săvârșească Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie câteva zile la rând, după primirea harului, iar Sfinții Părinți, o consideră chiar o obligație, impusă fiecărui cleric.¹⁶ Desăvârșirea ritualului are loc în ziua a opta, când după ce au fost unși, ei pun în fața adunării, jertefele de ispășire și de mulțumire atât pentru ei inșiși, cât și pentru poporul care stă înaintea și este momentul în care Aaron îi binecuvântează pe oameni pentru întâia dată.

După această investire în funcție, Aaron primește și sarcinile sacerdotale de la Moise, care îi spune să își ia ajutoare, adică să îi aducă pe cei din seminția lui Levi, ca să îi slujească lui și Cortului Adunării. Deci, leviții erau slujitori mai mici, care preînchipuiau diaconii din preoția creștină și trebuiau să păzească toate cele pe care Aaron le rânduia și să facă slujba la Cort.

Preoția Vechiului Testament era organizată în trei trepte, după cum era împărțit și Cortul Sfânt: Sfânta Sfintelor, Sfânta, curtea cortului. Deci fiecare treaptă a ierarhiei își exercita funcția sacerdotală în una din aceste părți ale cortului. Numai Arhiereul intra în Sfânta Sfintelor, dar doar o dată pe an, preoții puteau intra în Sfânta și în curtea cortului, iar leviții intrau numai în curte, ajutând preoții.

Leviții săvârșeau mai mult actele premergătoare din cult, adică se ocupau de întreținerea curățeniei, de aprovizionarea cu cele de folos pentru a face mirul, preparau pâinile punerii înaintea, se ocupau de administrarea proviziilor și a veniturilor cultului, și se mai ocupau de cântare. Aceștia puteau intra în funcție abia la 30 de ani, iar cu timpul limita de vârstă a scăzut la 25 de ani. Ei erau scutiți de serviciul militar și de plata impozitelor.¹⁷

Preoții formau cea de-a doua treaptă a sacerdoțiului din Vechiul Testament. Slujirea lor se numea „*avoda*” (lucrare), și se desfășura în trei locuri, în Sfânta, adică în interiorul cortului, în curtea cortului, dar și în afara lui, adică în mijlocul poporului. Pentru ca serviciul divin să fie în permanență, preoții au fost împărțiți în 24 de cete, slujind fiecare ceată, câte o săptămână la lăcașul sfânt. În timpul slujbelor, aceștia erau desculți.¹⁸

¹⁵ PS Ioan Mihălțan, *Preoția Mântuitorului Hristos și Preoția Bisericească*, ed. cit. p. 20

¹⁶ Sf. Simeon al Tesalonicului, *Despre Sfintele hirotonii*, cap. 176, trad. cu titlul *Tratat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe*, retip. de Toma Teodorescu, București, 1865-1866, p. 137.

¹⁷ Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, *Arheologia Biblică*, ediția a II-a, Ed. Institutului Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Sibiu, 2002, p. 215.

¹⁸ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua. Tălcuire duhovnicească a părților jertfelor*, în PSB 80, trad. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 1983, p. 186.

În fruntea clerului, era Arhiereul, care mai era numit și preotul cel mare. Pe lângă îndatorile pe care le aveau și preoții, arhiereul mai avea două sarcini și anume: săvârșirea jertfei pentru păcat, pentru sine și popor, la sărbătoarea Împăcării, atunci fiind singura dată din an când arhiereul intra în Sfânta Sfintelor, iar cea de-a doua sarcină era de a „consulta voia lui Dumnezeu” în momente deosebite.¹⁹

Preoții și leviții, aveau atât drepturi, cât și obligații sacramentale atunci când aduceau jertfele pentru ei și pentru popor, aceștia fiind factori fundamentali în viața religioasă și mijlocitori între Dumnezeu și popor, deoarece ei săvârșeau cultul, căci nimeni din afara cultului nu putea săvârși, decât cei investiți spre aceasta „de curățit însă să vă curețe preotul care este uns să slujească” (Levitic 16, 32). Pe lângă împlinirea funcției sacerdotale, aceasta fiind îndatorirea de căpătâi a preoților Testamentului Vechi, ei aveau sarcina de a instrui și învăța pe fiii lui Israel poruncile date de Dumnezeu, precum și de a purta de grijă a familiilor, cercetând viața acestora. În mâna lor era și dreptul de a judeca orice proces, iar hotărârea lor era definitivă și obligatorie.²⁰

Alte îndatoriri ale preotului „vechi”, așa cum am spus mai sus erau și de ordin moral și social, cum ar fi îngrijirea poporului, în lipsa doctorilor și tot ei luau măsuri în protejarea oamenilor, spre a nu se răspândi bolile epidemice, iar când era nevoie se îngrijeau de curățirea lor ritualică.²¹

Prezența preoților la săvârșirea jertfelor, prefigurează dogmatic prezența neapărată a preoției slujitoare a Sfintelor Taine, în special Taina Sfintei Euharistii spre iertarea păcatelor, dar nici iertarea aceasta nu se poate da fără jertfirea credinciosului și mijlocirea preoților. Așadar punerea mâinilor pe jertfe și mărturisirea păcatelor, se poate asemăna cu Sfânta Taină a Spovedaniei. Prin aceste închipuiri se vede relația Dumnezeu- Preot- popor- jertfe.

Atât preoții cât și leviții, trebuiau să respecte obligațiile impuse în mod special tagmei preoțești, având în vedere gândirea lumii. Așadar, putem spune că trebuiau să respecte anumite reguli, care țin de trup, adică de aspectul fizic, dar și cele care țin de viața morală a preotului. Cele care țin de trup sunt: să nu își taie barba și nici părul capului, nu aveau voie să se atingă de cei decedați, să nu își însemneze corpul cu nici un fel de lucru, iar arhiereul nu trebuia să fie cu capul descoperit și să nu își sfășie hainele.²² Îndatoririle morale urmăreau ca aceștia să fie într-o continuă stare de curăție sufletească, adică să nu consume vin atunci când intră în cortul adunării (Levitic 10, 8), precum și de a se căsători

¹⁹ Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, *Arheologia Biblică*, ed. cit. p. 224.

²⁰ Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 23.

²¹ Sf. Maxim Mărturisitorul, „*Din ce pricină cel ce era numai în parte lepros era în fața Legii necurat, iar cel lepros în întregime era curat?* (Lv. 13, 1, 12),” în *Filocalia 3*, trad. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, ed. Apologeticum, București, 2005, p. 301.

²² Pr. Prof. Constantin Jinga, *Fișe de inițiere în lectura Vechiului Testament*, ed. Marineasa, Timișoara, 2000. p.41.

numai cu fecioare, nu cu văduve sau desfrânate. Această cerință, rămânând valabilă până în ziua de astăzi pentru preoți²³. Cea mai mare condiție, care trebuia îndeplinită era integritatea corporală, iar ca o încununare este adus versetul „să fie sfinți ai Dumnezeului lor, și să nu pângărească numele Dumezeului lor... de aceea să fie sfinți” (Levitic 21, 6). Aceștia nu dețineau pământ, iar pentru a se întreține și pentru a se hrăni le revenea din darurile pe care poporul le aducea la altar.

Puterea preoției aaronice dar și a preoției bisericești, își are temei și în puterea toiagului lui Aaron, care a înfrunzit atunci când unii din popor au încercat să se ridice împotriva preoților, arătând și puterea dătătoare de viață a preoției. „Frunzele și florile de pe toiagul lui Aaron, reprezintă frumusețea harului preoției, iar rodirea toiagului, rodirile darurilor Duhului Sfânt, aduse de Mântuitorul prin preoția Jertfei Sale”²⁴

Preoția și cultul Vechiului Testament aveau rolul de a menține conștiința păcătoșeniei, precum și dorința mânturii și venirea unui Mântuitor. Așa cum s-a observat până aici, majoritatea sarcinilor preoților au avut legătură cu Cortul Mărturie, fiind reduse doar la săvârșirea jertfelor, având prin urmare un caracter sacrificial. Așadar, preoția Vechiului Legământ constă mai mult în partea formală, și anume cea a jertfelor și a ritualului, purtând prea puțin de grijă celorlalte nevoi morale, culturale și sociale ale poporului cinstitor de Dumnezeu.

O altă carență a preoției este și faptul că ea era rezervată doar unei seminții și se oferea ereditar, celor care nu aveau niciun merit, decât acela că s-au născut din seminția lui Aaron, iar din această cauză, nu depuneau nici un efort pentru a o câștiga pe merit sau prin virtute. Iar pe măsură ce ne apropiem de „*plinirea vremii*”, preoții au început să piardă conștiința misiunii lor de la început, dar și mai grav este faptul că au transformat slujba într-un „izvor de câștig material”²⁵. Datorită faptului că au început să nu mai îndeplinească nici funcția de învățători ai poporului, ne mai învățând Legea lui Dumnezeu, Acesta îi muștră pe slujitori prin cuvintele Sfinților Prooroci „împotriva poporului arde mânia Mea” (Zaharia 10, 3), dar totodată proorocii vestesc și că Domnul va rândui norodului Său alți păstori, care vor fii vrednici de o asemenea misiune.²⁶

Vedem totuși cât de departe era preotul Vechiului Testament de misiunea înaltă și prin exemplul Mântuitorului, care îi dă ca pildă pe levitul și preotul din Evanghelie, împietriți sufletește față de aproapele lor care a căzut între tâlhari, spre deosebire de samaritanul cel milostiv și de bunătatea acestuia. Prin acest exemple vedem, că preoția veche deși slujitoare la Cort și călăuzitoare

²³ Pr. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, note și comentarii, ediția a III-a, Sibiu, 2005, p. 19.

²⁴ PS Ioan Mihălțan, *Preoția Mântuitorului Hristos și Preoția Bisericească*, ed. cit. p. 106.

²⁵ Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 26.

²⁶ Cf. Isaia 46, 21

a poporului spre tot lucru bun, nu era o preoție deplină, ci reprezenta doar o preînchipuire a preoției Mântuitorului Iisus Hristos, căci „noțiunea sacerdoțiului aaronic, era nedesăvârșită și trebuia plinită prin noțiunea sacerdotală a lui Hristos, preotul Noului Legământ”.²⁷

1.3 Melchisedec

El este primul preot de care amintește scriptura Vechiului Testament, înainte ca preoția „oficială” să fie întemeiată de către Dumnezeu, prin Moise²⁸. Melchisedec era regele Salemului, dar în același timp era și „preot al Dumnezeului celui Preaînalt” (Facere 14, 18), trăind în același timp cu Avraam, unul dintre Patriarhii Vechiului Testament.

Nu știm prea multe informații despre personalitatea lui Melchisedec, însă știm că nu avea nici mamă, nici tată și nici neam, nu avea nici un început propriu zis și nici un sfârșit al vieții lui.²⁹ Faptul că se spune că nu avea nici tată, nici mamă nu înseamnă că el s-a născut din nimic, ci arată deplina lui lepădare de lumea aceasta, prin harul lui Dumnezeu și datorită virtuții lui, iar că nu avea nici început și nici sfârșit, arată că acesta avea o cunoștiință care se întindea peste timpul lumii și cunoștiinta lumii, astfel întinzându-se peste timp și veac, dar aceasta nu desființa faptul că la un moment dat el a început să existe³⁰, prin aceasta asemănându-se cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Numele lui înseamnă „împărat al dreptății”, căci Sedek în limba ebraică înseamnă dreptate, iar Melchi, înseamnă împărat. Așadar Melchisedec, reprezintă împăratul dreptății. Faptul că el este și împăratul Salemului, rezultă că este și împăratul păcii, căci Salem, se traduce ca pace.³¹

Vedem iată, câteva asemănări cu Mântuitorul, încă dintru început, căci precum Hristos nu avea nici început și nici sfârșit, El fiind născut din veci din Tatăl, fără mamă, potrivit caracterului nematerial, netrupesc al nașterii Lui dinainte, dar și fără tată după nașterea în timp și spațiu, tot așa și Melchisedec s-a ridicat mai presus de materie și de formă, de aceea el s-a născut după har, nu după natură³². Mântuitorul Hristos rămâne preot în veac, deoarece El nu încetează să existe după moartea trupească. Așadar, pentru virtutea dumnezeiască care s-a întipărit în el, Melchisedec, a fost învrednicit să fie chip al lui Hristos Dumnezeu.

O altă asemănare a preoției lui Melchisedec cu preoția Mântuitorului, este și faptul că amândoi aduc pacea, precum Hristos este dătător al păcii, tot așa și el este împăratul păcii, dar totuși îi vedem pe ambii biruind, deci luptând

²⁷ Jean Colson, *Ministere de Jesus Christ*, Paris, 1966, p.11.

²⁸ Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, *Arheologia Biblică*, ed. cit. p. 211.

²⁹ Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 18.

³⁰ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, ed. cit. p. 135.

³¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentarii sau explicarea epistolei către Evrei*, ed. cit. p. 177.

³² Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, ed. cit. p. 141

oarecum împotriva protrivnicilor lui Dumnezeu. Hristos Însuși spune că El nu a venit să aducă pace pe pământ, ci să aducă sabie (Matei 10, 34), fiind un semn al stăpânirii Lui peste tot poporul, la fel cum și Melchisedec era împăratul mai multor popoare.

Pentru a putea avea funcția sacerdotală în preoția iudaică, trebuia să dovedești că faci parte din dintr-o familie preoțească, adică din seminția lui Levi, dar Melchisedec nu putea să demonstreze acest lucru, căci încă nu era înființată preoția levitică. Cu toate acestea el este numit de Scriptură, preot, iar această situație paradoxală ne trimite la ideea că preoția lui este diferită de preoția lui Aaron, adică după Legea lui Moise.

Atunci când Avraam se întoarce de la lupta împotriva lui Kedarlomer și a aliaților acestuia³³, Melchisedec i-a adus lui Avraam spre închinare ca jertfă, pâine și vin, recunoscând prin aceasta ca victoria lui, este doar ajutorul și binecuvântarea lui Dumnezeu. Pâinea și vinul aduse ca jertfă de către preotul-împărat Melchisedec este o proorocie a darului duhovnicesc pe care Hristos Mântuitorul îl va da, adică vor reprezenta starea de jertfă continuă a Sfintei și Dumnezeieștii Euharistii.³⁴

Din acest lucru, vedem o altă asemănare între Domnul Hristos și acest rege, căci amândoi aduc pâine și vin. De ce au ales aceste materii ? Pentru că ele reprezintă elementele indispensabile naturii umane, iar apoi în Noul Legământ, vedem că pâinea va reprezenta firea umană a Mântuitorului Iisus Hristos, în timp ce vinul, va simboliza Duhul Sfânt.³⁵

Putem observa în continuare cât de mare este acest Melchisedec, dacă Patriahul Avraam, care este un strămoș al preoților, îi oferă zeciuală (Evrei 7,4), dar i se și închină și cere binecuvântarea de la el, recunoscându-i calitatea de preot și împărat.

Înainte de Melchisedec, nu întâlnim preoți care să fie și împărați, dar nu întâlnim nici împărați preoți, ceea ce rezultă o nouă rânduială, a preoției asociate cu împărăția. Dacă Avraam care era începătorul neamului evreiesc, s-a închinat lui Melchisedec, vedem că această preoție este superioară, celei levitice. Astfel, va fi o nouă împărăție duhovnicească, precum și o nouă preoție duhovnicească.

Așadar, a fi „preot după rânduiala lui Melchisedec”, înseamnă a fii preot după cum și Melchisedec a fost instituit ca preot, fără să facă parte dintr-o seminție preoțească, căci preoția lui este „fără mamă și fără tată” (Evrei 7, 3), adică nu este de la oameni, fiind de dimensiune veșnică și de origine divină, după cum spune și Mântuitorul, că El ne-a ales pe noi, nu noi pe El (Ioan 15,

³³ Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 18.

³⁴ A. P. Lopuhin, *Istoria Biblică, Vechiul Testament*, trad. Nicodim (Patriahul Bisericii Ortodoxe Române), ed. Tipografia cărților bisericești, București, 1944, p. 313.

³⁵ Arhimandrit Emiliano Simonopetritul, *Tâlcuiri și cateheze. vol III Tâlcuiri la Psalmi*, trad. din lb. greacă de Ierom. Agapie Corbu, ed. Sf. Nectarie, Arad, 2011

16).³⁶ Vedem foarte clar și în formula de investire a apostolilor „Luați Duh Sfânt...” (Ioan 20, 22) originea divină a preoției, pentru că nimeni nu își poate lua singur această cinste.

Vedem astfel că prin Melchisedec, se schimbă legea preoției, de la seminția care era destinată exclusiv slujirii după lege „rânduiala lui Aaron”, la o nouă preoție, precum și o nouă lege, căci era necesar să se schimbe legea, dacă s-a schimbat preoția, adică cea „după rânduiala lui Melchisedec”³⁷, preînchipuind pe Hristos, ca Arhiereu Veșnic

PREOȚIA ÎN NOUL TESTAMENT

2.1 Preoția sacramentală

Din cele redate până acum, putem observa clar că preoția Vechiului Testament este o preînchipuire a preoției adevărate, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care se prelungește peste veacuri în preoția Bisericii, numită preoție slujitoare bisericească.

Dacă facem o comparație dogmatică între preoțiile celor două Testamente, putem spune că preoția din Vechiul Testament este umbra proiectată de realitatea preoției Mântuitorului, iar un temei pentru această afirmație este cântarea dogmatică a glasului al doilea „trecut-a umbra Legii și Darul a venit...”, ce se cântă sâmbăta seara la vecernie, începând prin această slujbă săptămâna liturgică a glasului de rând, apoi se mai zice vineri seara la vecernie, pentru încheierea săptămânii liturgice.³⁸

Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos este dovada iubirii nemărginite a lui Dumnezeu față de neamul omenesc, prin această iubire urmărind mântuirea lui. Datorită căderii omului în păcat, a slăbit și legătura dintre om și Dumnezeu, dar a slăbit și comuniunea dintre semeni, acestea putând fii restabilite doar prin preoția Mântuitorului Hristos.³⁹ Noțiunea de jertfă este prezentă în restaurarea omului, căci în același timp cu Întruparea Mântuitorului, începe și preoția Lui, înțelegându-se că S-a întrupat pentru a se jertfi. Astfel prin Hristos Iisus întreaga omenire intră din nou în legătură cu Creatorul.⁴⁰

Prin lucrarea preoției Sale, Iisus a restaurat natura umană, aducând o lume nouă, o lume a harului mântuitor și îndumnezeitor, căci după cuvintele Sfântului Maxim Mărturisitorul Dumnezeu s-a făcut om, pentru a-l face pe om după har, dumnezeu. Acum, în Noul Testament, jertfitorul și jertfa sunt izvorâtoare a puterilor dumnezeiești, spre deosebire de Vechiul, când erau doar preînchipuiri.

³⁶ Pr. Prof. Ion Buga, *Pastorală Calea preotului*, ed. Sfântul Gheorge- Vechi, 1999, p. 91.

³⁷ Sf. Nectarie de Eghina, *Despre Preoție*, trad. din lb. neogreacă de Parascheva Grigoriu, ed. Sophia, București, 2008, p. 9.

³⁸ Catavasier sau octoih mic, ed. IBMBOR, București, 2017, p. 132.

³⁹ † PS Ioan Mihălțan, *Preoția Mântuitorului Hristos și Preoția Bisericească*, ed. cit. p. 39.

⁴⁰ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Sibiu, 1943, p. 117

Deci, foarte bine exprimă Biserica acest adevăr prin cântarea care se cânta la slava de la Doamne strigat-am a vecerniei din 14 septembrie, care ne cheamă să ne închinăm Lemnului prin care Hristos s-a adus jertfă pentru păcatele noastre,⁴¹

Așadar, lipsurile preoției Testamentului Vechi, s-au împlinit în preoția Noului Legământ, în preoția creștină instituită de către Domnul nostru Iisus Hristos, fiind desăvârșită și definitivă, deoarece spre deosebire de cea veche este de origine divină, fiind întemeiată de Însuși Hristos.⁴²

Prin Fiul Omului, în care sunt întrepătrunse perihoretic cele trei demnități sau slujiri, slujirea învățătoarească, slujirea împărătească și slujirea preoțească sau arhierescă, omul a ajuns la o sfințire desăvârșită. Aceste trei demnități le vedem încă de la închinarea magilor, la nașterea pruncului Iisus. Și vedem că nu sunt niciodată separate, căci în toată opera Sa mântuitoare, Fiul lui Dumnezeu, nu este nici preot, nici învățător și nici conducător în mod separat, ci El este în același timp toate trei, căci „toate sunt una în Hristos Iisus.”⁴³

Slujirea împărătească. Cum am spus și mai sus darurile aduse de către magi, reprezintă darurile aduse celor trei slujiri ale Mântuitorului, deci pentru slujirea de împărat aceștia i-au adus spre închinare aurul (Matei 2, 11). Ca împărat și domn, a restaurat comuniunea prin biruinta asupra păcatului, dovedită prin pogorârea în iad, scoțându-i de acolo pe cei adormiți întru nădejdea venirii unui izbăvitor, și vedem acest lucru prin cântările din slujba Învierii, care reprezintă o trecere din moarte la viață și o trecere de pe pământ la Cer.⁴⁴ Apoi vedem că această demnitate este reprezentată și prin șederea lui Hristos după Înviere de-a dreapta Tatălui (Evrei 10, 12)⁴⁵.

Slujirea învățătoarească. Mesia Hristos este Învățătorul suprem, prin Însăși Persoana Sa, căci din El reiese a Sa învățătură, deci pe bună dreptate ucenicii îl numeau *Rabbi*, care se tâlcuiește Învățătorule! (Ioan 1, 38)⁴⁶ Prin această slujire, ne învață adevăratul sens al iubirii, contribuind la comuniunea cu Dumnezeu. Si vedem că Mântuitorul desăvârșește poruncile, prin porunca supremă a iubirii care ne spune că trebuie să-L iubim pe Dumnezeu mai mult decât pe oricine și orice, să-L iubim din adâncul ființei noastre, iar pe aproapele nostru, ca pe noi înșine „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău...”⁴⁷ (Matei 22, 37). Apoi această slujire se vede prin mulțimea pildelor și învățăturilor date de Mântuitorul Hristos (Ioan 21, 25).

⁴¹ Mineiul pe Septembrie, ed. IBMBOR, București, 2017, p. 103

⁴² Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 29.

⁴³ † PS Ioan Mihălțan, *Preoția Mântuitorului Hristos și Preoția Bisericească*, ed. cit. p. 47.

⁴⁴ Slujba Învierii și carte de tedeum, ed. IBMBOR, București, 2002, p. 22.

⁴⁵ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol II, ed. IBMBOR, București, 1997, p. 103.

⁴⁶ Idem p. 78.

⁴⁷ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, ed. cit. p 93.

Slujirea preoțească. Aceasta este o slujire de mijlocire a puterii dumnezeiești și totodată o slujire a conlucrării dintre om și Dumnezeu. Faptul că Mântuitorul este chip al preotului după rânduiala lui Melchisedec, împăratul păcii, reiese din această denumire rostul sarcinii preoțești, care ajută la sfințirea noastră. Prin această slujire, Hristos s-a jertfit pentru răscumpărarea noastră din robia păcatului.⁴⁸

El este Păstorul unic și veșnic, precum și Biserica cea adevărată una este, Biserica Ortodoxă, fără pată sau întinăciune sau altceva de felul acesta. (Efeseni 5, 27).

2.2 Preoția Mântuitorului Hristos

Preoția Mântuitorului este cea care constituie temeiul preoției creștine. Ea este mai întâi de toate dumnezeiască, căci Hristos, Arhiereul cel veșnic este Dumnezeu și om. În al doilea rând este sfântă și fără întinăciune, după cum Însuși Hristos este fără de păcat, căci vedem că deși El s-a făcut om, s-a făcut întru toate asemenea nouă, totuși în afara de păcat (Evrei 4, 15), de aceea și preoția Lui este sfântă. Prin jertfirea Mântuitorului, s-a trecut de la o jertfă simbolică la una reală, iar aceasta nu a adus-o doar pentru noi, ci pentru curățirea poporului. Vedem apoi, că preoția lui Hristos este și veșnică, deoarece El nu are nici început și nici sfârșit, fiind născut din veci din Tatăl, după cum aflăm chiar din formula dogmatică a primului Sinod Ecumenic de la Niceea din 325⁴⁹, dar și prin faptul că această jertfă se actualizează peste veacuri la fiecare Sfântă și Dumnezeiască Liturghie.

Mântuitorul își manifestă această slujire în tot parcursul vieții sale și vedem unul din momentele în care exercită această demnitate, atunci când rostește Rugăciunea arhierescă în care vorbește de preaslăvirea pe care i-a adus-o Tatălui, apoi rugându-se pentru ucenicii Săi, dar și pentru toți cei ce vor crede în numele Lui (Ioan cap. 17). Mântuitorul Însuși spune că El a venit să slujească vărsându-și sângele „pentru mulți”, nu ca să fie slujit (Marcu 10, 45).

Această expresie „pentru mulți”, arată universalitatea preoției sale, adică El se jertfește pentru păcatele tuturor pentru ca să îi mântuiască pe toți din robia păcatului.⁵⁰ Slujirea preoțească a Mântuitorului putem spune că este și o slujire prin rugăciune, deoarece rugăciunile adresate Tatălui exprimă demnitatea arhierescă, mijlocind înaintea lui Dumnezeu-Tatăl pentru ucenicii Săi și purtând grija acestora.

Datorită rugăciunilor rostite, datorită calității Lui de sfințitor și de jertfitor, El nu întemeiază numai creștinismul, ci este chiar baza și izvorul preoției

⁴⁸ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, ed. cit. p. 87.

⁴⁹ Idem p. 25

⁵⁰ IPS Antonie Plămădeală, *Biserica Slujitoare*, extras din rev. „Studii Teologice”, XXIV, 1972, 5-8, Ed. Tipografia Arhiepiscopiei Sibiului, Sibiu, 1986, p. 39.

creștine, sub aspectul ei sfințitor, liturgic și sacramental. Deci, „Mielul lui Dumnezeu” (Ioan 1, 29) este un prototip ideal al păstorului creștin.⁵¹

2.2.1 Mântuitorul Hristos-chipul suprem al preotului creștin.

Hristos Domnul se numește pe Sine „Păstorul cel bun” (Ioan 10, 14), deoarece arată faptul că El își iubește oile (cuvântătoare), le cunoaște și se jertfește pentru ele, dar poartă de grijă și dorește să le aducă în „staulul acesta” și pe cele care sunt în afara turmei. Așadar, Mântuitorul face această analogie a oamenilor cu niște oi pentru a arata defapt calitatea de slujitor, căci precum un păstor se îngrijește de turma lui, slujind-o, tot așa și „Păstorul cel mare al oilor” după cum îl numește Sfântul Apostol Petru (I Petru 5, 4), slujește și se îngrijește de poporul cel dreptcredincios. Din pericopa evanghelică a păstorului cel bun (Ioan 10, 7-16), putem desprinde câteva calități sau premise trebuincioase păstoririi adevărate, pe care Mântuitorul Hristos, le-a posedat în chip desăvârșit.

Prima calitate este *dragostea*. Domnul Hristos arată dragostea și pronia pe care o poartă poporului Său, iubindu-l, sfințindu-l și mântuindu-l prin jertfa Sa, „sufletul Îmi pun pentru oi”. Apoi vedem cât preț pune pe iubire, prin porunca dată apostolilor, cerându-le să se iubească unul pe altul, precum El i-a iubit pe ei, adăugând apoi limita pâna unde trebuie dusă această iubire și anume pâna la starea în care îți dai sufletul pentru aproapele tău. (Ioan 15, 12-13).⁵²

Dacă legătura dintre turmă și păstor este bazată pe iubire, se exclude orice rătăcire, căci iubirea găsește calea spre inima tuturor. Mântuitorul s-a jertfit pe Sine din dragoste față de oile sale, putem spune de minim două ori, o dată atunci când s-a întrupat, căci s-a micșorat, s-a smerit și a luat chip omenesc, desigur această micșorare nu i-a afectat firea dumnezeiască, El rămânând Dumnezeu în continuare,⁵³ iar cea de-a doua este jertfa de pe Cruce.

A doua calitate este cea de *cunoscător al turmei*. Vedem că Mântuitorul nu stă într-un colț doar urmărind turma, ci este prezent în mijlocul ei, cunoscând toate necazurile, toate bucuriile și împlinind toate cele de trebuință, dar și turma își cunoaște Păstorul, ca pe Unul, ce îi „hrănește și îi încălzește”. Această recunoaștere se poate vedea prin mărturia Sfântului Apostol Petru, care îl recunoaște pe Iisus, ca fiind „Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui Viu” (Matei 16, 16). De aceea îi este necesară preotului această cunoaștere a păstoriiților, căci ea este punctul de plecare și garanția succesului în pastorație, dar duce și la unitatea sufletească și dragostea care unește turma de păstor.⁵⁴

⁵¹ Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 31.

⁵² Ierom. Pavel Ceremuhin, *Pastorația după Sfântul Evanghelist Ioan*, în Mitropolia Banatului, VIII (1958), 1-3, p. 105.

⁵³ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, ed. cit. p. 26.

⁵⁴ Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 32.

Regăsirea sufletelor pierdute, reprezintă cea de-a treia premisă, care se desprinde din pericopa păstorului celui bun. Mântuitorul poartă grijă de cei care nu sunt „în lumină”, aducându-i la limanul lin al credinței atât prin numeroasele minuni săvârșite de El, dar vedem că se și roagă în grădina Ghetsimani, ca toți să fie una, formând o unitate în Dumnezeu cel în Treime închinat (Ioan 17, 20-21). Așadar restabilirea unității Bisericii este un scop pe care slujitorii Domnului trebuie să-l împlinească.⁵⁵

Dacă până acum am vorbit de calități care țin de aspectul sensibil, spiritual desprinse din slujirea Mântuitorului, în continuare urmează calitățile palpabile, calitățile exterioare ale unui slujitor model.

Hristos cere atât ucenicilor, cât și urmașilor lor, să fie învățători ai neamurilor, să fie cei prin care oamenii se umplu de slava lui Dumnezeu, să fie luminătorii lumii și pilde vrednice de urmat. De aceea Iisus pune un țel slujitorilor, acela de a fi „sarea pământului” (Matei 5, 13), care dă gust mâncării și pe care nu o lasă să se strice și lumina care se așează în sfeșnic și luminează lumii, pentru a risipi întunericul din suflete. Este nevoie de această insuflare a învățăturii Cuvântului, pentru că fără adevărul Domnului Hristos, sufletul omului este lipsit de sare și de gust. Prin urmare sarea este un simbol al creștinilor.⁵⁶

Puterea exemplului sau pilda vieții este încă o metodă pastorală prin care păstorii de suflete pot învăța pe oameni, căci nu e nevoie numai de cuvânt, ci de multe ori trăirea, exemplul vieții păstorului reprezintă un stimul pentru credincioși de a învăța cinstirea cea adevărată a lui Dumnezeu.⁵⁷ Căci prin dobândirea unui stil de viață ascetic și prin curățenia minții, viața duhovnicească este foarte ușor de împărtășit poporului, astfel păstorul devenind un om al faptei. Din viața Mântuitorului Hristos, vedem că este prezentă rugăciunea, postul, smerenia și toate celelalte care împlinesc această trăire ascetică a Lui.

Dar Mântuitorul pune foarte mare accent și pe cuvânt, El Însuși fiind *Logosul*, Cuvântul lui Dumnezeu, iar acest lucru îl aflăm din prologul Evangheliei după Ioan în capitolul I. Prin faptul că adevărul ajunge de multe greu la inima omului, Cuvântul Tatălui, s-a folosit de mai multe metode pentru a comunica cu oamenii. Predicarea adevărului însoțește întreaga activitate misionară Fiului în lume „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6). Mielul lui Dumnezeu este cel mai mare predicator din toate locurile și din toate timpurile, iar predica Lui având legătura cu viața oamenilor, era extrem de eficientă.⁵⁸ Predica este o poruncă dumnezeiască, este un act de cult, un

⁵⁵ Ibidem.

⁵⁶ Sf. Nicolae Velimirovici, *Simboluri și semne*, ed. Sophia, București, 2009, p. 37.

⁵⁷ Sf. Atanasie cel Mare, *Viața cuviosului părintelui nostru Antonie cel Mare*, cap. XLV, trad. de Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, ed. IBMBOR, București, 2010, p. 159.

⁵⁸ Nicolae Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, Baia Mare, 1992, p. 243.

act liturgic, un act sacramental, căci Mântuitorul i-a trimis pe apostoli să învețe toate neamurile (Matei 28, 19), iar mai apoi să boteze oamenii.

Predica de munte, Fericitirile, dar și drumul spre Emaus al Mântuitorului împreună cu Luca și cu Cleopa, arată importanța și folosul predicii, acela a „cuvântului care arde în inimă” (Luca 24, 32). Puterea cuvântului izvorăște din persoana Mântuitorului, căci El predica învățătura celui care L-a trimis⁵⁹ și nu cum vorbeau ceilalți. El vorbea atât în mod direct dar și indirect prin pilde, căci precum doctorul oferă un medicament amar, dar care face bine, în ceva care-l ademenește pe cel bolnav, tot așa și Doctorul nostru suprem, prin aceste pilde, a introdus adevărul pentru cei care aveau urechi de auzit.⁶⁰

Duhul smereniei este cel care îl definește pe Domnul nostru Iisus Hristos, căci s-a smerit peste măsură, Dumnezeu fiind, făcându-se om pentru a arata și mai mult smerenia ca parte a slujirii celorlalți, spune că a venit ca să slujească. Fapt pentru care la Cina cea de Taină, le și spune ucenicilor, că cel care vrea să fie mai mare, acela să fie slujitorul tuturor. Smerindu-se și mai mult, spală picioarele ucenicilor Săi, cerându-le să urmeze și ei această pildă, precum le-a făcut lor Domnul (Ioan 13, 15). Prin aceasta a instituit și slujirea universală, iar faptul că acest act este redat de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan în același loc în care Mântuitorul a instituit Euharistia, arată că este caracteristic lui Iisus și că smerenia ocupă un loc de frunte în slujirea Domnului.⁶¹

Cu puțin timp înainte de Pătimirile Sale, le-a mai dat o poruncă apostolilor, și anume aceea de a rămâne întru El căci altfel nu vor aduce roade, asemându-i cu mladița care dacă nu face roade, se taie și se aruncă în foc (Ioan 15, 8). Iar această legătură nu poate fi întreținută de cât prin comuniunea cu Dumnezeu, prin Euharistie și prin rugăciune. Așadar, este necesar ca toți păstorii de suflete să petreacă în aceasta vorbire tainică cu Dumnezeu, spre a avea cuvântul lor putere multă.

De asemenea, vedem în slujirea preoțească a Mântuitorului, înțelepciune, blândețe și cunoaștere desăvârșită.⁶²

Prin toate cele spuse mai sus, vedem că Mântuitorul este adevăratul chip al preotului creștin, cel care iubeste și care se jertfește pentru oile sale. El este învățătorul dumnezeiesc, ocrotitor al celor slabi, mici și sărmani, tămăduitor al celor bolnavi, mângâietor al celor intristați, precum și dătătorul de hrană al flămânzilor, rămânând modelul ideal al „păstorului celui bun”.

Putem asemăna preoția Mântuitorului cu soarele care strălucește pe cer, căci precum acesta este izvorătorul razelor călduroase care fac bine oamenilor,

⁵⁹ Pr. lect. dr. Marius Ioana, *Importanța predicii și catehezei pentru pastorație*, în Altarul Banatului, LXVIII, nr. 7-9, ed. Învierea a Arhiepiscopiei Timișoarei, 2018, p. 90.

⁶⁰ Pr. Prof. Ion Buga, *Pastorală calea preotului*, ed. cit. p.102.

⁶¹ † IPS Antonie Plămădeală, *Biserica slujitoare*, Sibiu, 1986, p. 47.

⁶² Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 34.

tot așa și preoția lui Hristos izvorăște energiile dumnezeiești prin care Biserica se umple harul său sfințitor.

2.3 Preoția după Sfinții Apostoli

2.3.1 Instituirea preoției creștine

În prima zi a Sfintei Învieri, Domnul nostru Iisus Hristos se arată apostolilor, intrând la aceștia prin ușile încuiate și oferindu-le acestora Duhul Sfânt pentru a putea ierta păcatele și a vindeca oamenii (Ioan 20, 22). Dacă la Sfântul Evanghelist Ioan vedem înzestrarea apostolilor cu Duhul Sfânt, la Sfântul Evanghelist Matei, vedem trimiterea acestora la propovăduire pentru a învăța și boteza pe oameni (Matei 28, 19). Așadar din aceste două texte vedem cum Mântuitorul a instituit Taina Hirotoniei și prin aceasta, preoția creștină.

La început a fost chemarea, căci vedem că imediat după ce Iisus a fost botezat de către Ioan în râul Iordanului, a chemat pe primii apostoli, pe Simon și pe Andrei, dar și pe Iacob și Ioan. Mai apoi i-a chemat și pe ceilalți, întregind numărul celor doisprezece apostoli. Deci, pe lângă aceștia amintiți, au urmat: „Filip, Bartolomeu, Toma, Matei, Iacob al lui Alfeu, Iuda Tadeul, Simon Zilotul și Iuda Iscarioteanul cel care L-a vândut pe Domnul” și care a fost înlocuit cu Matia (Matei cap. 10). Putem vedea că unii dintre cei aleși de Iisus pentru a fi apostoli și-au făcut ucenicia pe lângă Sfântul Ioan Botezătorul, cel care le-a insuflat dorința arzătoare de a cunoaște pe *Mielușelul lui Dumnezeu*.⁶³

Aceștia au răspândit învățătura primită pâna la capătul lumii. Deși vedem că se precizează numărul apostolilor, oricine lucrează în ogorul Bisericii, trăind și învățând legea dumnezeiască se numește apostol. Cel mai bun exemplu este Sfântul Apostol Pavel, care nu facea parte din ceata celor doisprezece, dar datorită râvnii pentru slujire, a fost învrednicit să fie numit „Apostolul neamurilor”, fiind cel mai mare dintre apostolii Mântuitorului.

După cum vedem, preoția creștină își are baza atât în chemare, cât și în trimitere, deoarece apostolii au fost aleși și investiți pentru a propovădui și pentru a sluji, iar această trimitere asigură prezența veșnică a Mântuitorului până la sfârșitul veacurilor.⁶⁴ Misiunea sau preoția apostolilor era aceeași cu preoția lui Hristos, căci apostolii au fost „înfiiați”, prin aceasta deveniseră și ei „de la Tatăl”. Așadar, putem spune că se bucură de aceeași trimitere și slavă pe care a primit-o El.⁶⁵ Deci Sfinții Apostoli sunt cei dintâi aleși pentru a fi purători ai harului și cuvântului lui Dumnezeu.⁶⁶

⁶³ † PF Teoctist, *Pe treptele slujirii creștine*, partea I, ed. Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Mănăstirea Neamț, 1980, p. 114.

⁶⁴ IPS Antonie Plămădeală, *Biserica slujitoare*, ed. cit. p. 55.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Pr. Prof. D. Stăniloae, *Legătura dintre Euharistie și iubirea creștină*, în *Studii Teologice*, XVII, nr. 1-2, 1965, p. 27.

Asemenea Mântuitorului, slujirea lor era de propovăduire a Împărăției Cerurilor și pentru a săvârși multe și mari minuni, aducând poporul la credință (Fapte 5, 12). Sfinții Apostoli și-au început activitatea misionară în ziua Cincizecimii, adică în ziua Pogorării Sfântului Duh asupra lor, în chip de limbi ca de foc.

Imediat după acest praznic, apostolii încep să hirotonească episcopi și preoți spre a fi de folos în răspândirea cuvântului lui Dumnezeu tuturor popoarelor. Prin urmare, se poate vedea această transmitere a harului sfințitor prin succesiune apostolică, de la apostoli la episcopi și de la aceștia la preoți și diaconi.⁶⁷ Succesiunea apostolică reprezintă transmiterea puterii harice, dar și a obligației de a păzi învățătura și poruncile divine. Fără acest har nu am putea vorbi de validitatea Sfintelor Taine, deci Hristos nu ar fi cunoscut în lucrarea Lui.⁶⁸

Dacă la Mântuitorul vorbeam de o preoție sacramentală, începând cu Sfinții Apostoli vorbim de preoție bisericească, bineînțeles tot în lumina harului dumnezeiesc, iar această preoție reprezintă preoția lui Hristos Domnul.⁶⁹ Iată că de acum, avem în Biserică toate treptele slujirii preoțești - Episcop, Preot și Diacon, iar membrii Bisericii se împărțeau în cler și popor⁷⁰. Misiunea Sfinților Apostoli era să organizeze slujirea preoțească în comunitățile creștine pe care le-au întemeiat, dar și propovăduirea Evangheliei și transmiterea harului prin intermediul Sfintelor Taine.

Găsim în Faptele Apostolilor, că aceștia hirotoneau preoți pentru toate bisericile, rugându-se cu post, pentru ca să fie încredințați Domnului (FA 14, 23). Din aceasta rezultă că sunt două elemente componente ale hirotoneiei de atunci, rugăciunea și ajunarea. Am putea defini hirotonia ca fiind Taina prin intermediul căreia cei pregătiți primesc harul lui Dumnezeu prin punerea mâinilor arhiereului spre a săvârși Sfintele Taine, precum și celelalte slujbe bisericești, conducând credincioșii către Împărăția lui Dumnezeu.⁷¹

Primii slujitori ai Bisericii sunt Apostolii, apoi aceștia au început să hirotonească episcopi. Primii episcopi hirotoneți de ei sunt Timotei care păstorea în Efes (1 Tim.5, 22) și Tit care păstorea în Creta (Tit 1,5). În alte texte vedem și preoți hirotoneți (FA 14, 23), dar și diaconi, ca de exemplu cei 7 diaconi, în frunte cu Sfântul Arhidiacon Ștefan (FA 6, 3). Aceștia au primit învățătura Sfinților Apostoli, dar și sfaturile și regulile pentru desfășurarea activității lor păstorești. Vedem din Faptele Apostolilor, capitolul 20 că trebuiau să țină seama de ei și poporul căruia Duhul Sfânt i-a pus episcopi, păstrând Biserica, pe care Hristos a câștigat-o cu sângele Lui. Apoi mai trebuie să aibe grijă de

⁶⁷ Idem, p. 30.

⁶⁸ Pr. Prof. D. Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol II, ed. cit, p. 18.

⁶⁹ Pr. Prof. Ion Bria, *Preoție și Biserică*, Ortodoxia, XXVI, nr. 4, 1972, p. 532.

⁷⁰ † PF Iustin Moisescu, *Ierarhia bisericească în epoca apostolică*, Craiova, 1955, p. 6.

⁷¹ PS Ioan Mihălțan, *Preoția Mântuitorului Hristos și Preoția Bisericească*, ed. cit. p. 91.

oi, căci vor fi lupi care le vor ataca, dar și de faptul că trebuie să privegheze, rugându-se neîncetat.⁷²

Legat de harul primit prin punerea mâinilor, episcopii primesc plenitudinea harului și a lucrării misionare, preoții primesc același har, dar într-o măsură mai mică, deoarece aceștia nu pot hirotoni, iar diaconii primesc harul într-o măsură și mai mică decât preoții.⁷³

Din rânduiala hirotonirii Episcopului aflăm că acesta trebuie să fie hirotonit prin mâinile mai multor arhieriei, reprezentând din punct de vedere dogmatic, împreună lucrarea Persoanelor Treimice⁷⁴, spre deosebire de preot și diacon care sunt hirotoniți doar de un singur ierarh, căci și sarcinile lor se deosebesc de cele ale episcopului. Găsim în mărturisirea de credință a Mitropolitului Mitrofan Kritopulos că nu toți creștinii pot ajunge la slujirea preoțească, ci se alege cei mai buni, spre a fi destoinici să învețe și pe alții.⁷⁵

Sfinții Apostoli împlineau chiar ei înșiși cele trei slujiri ale Mântuitorului, căci sfințeau credincioșii, propovăduiau cuvântul și păstoreau obștea creștinilor, ducând mai departe aceste slujiri și transmițându-le prin hirotonie tuturor clericilor. Deci putem spune că întreita slujire a Mântuitorului este izvor al slujirii preoțești. Apostolii puneau foarte mare accent pe slujirea preoțească, deoarece erau conștienți că bisericile nu puteau trăi fără preoți, deoarece aceștia sunt „*iconomi ai tainelor lui Dumnezeu*”.⁷⁶

Autoritatea apostolilor era o autoritate a trimeriei, „mergând învățați”, iar în alt loc se zice „în numele lui Hristos” (2 Cor. 5, 20), căci ei erau împuterniciți ai Domnului, dar și împreună-lucrători cu El. Mântuitorul i-a trimis să slujească, de aceea slujirea lor se poate defini ca *diaconie*. Căci dacă Însuși Domnul a venit ca slujitor, oare nu cu atât mai mult se cuvenea lor și urmașilor acestora? Prin urmare, slujirea reprezintă esența misiunii, iar această slujire putem spune că era o slujire „cu timp și fără timp”. Prin acest „aluat” datorită căruia cuvântul lui Dumnezeu a ajuns „până la marginile lumii” (Ps. 18, 4), mulți necredincioși dar și cei neîntăriți în credință, au putut ajunge la credința cea arzătoare, la credința cea adevărată.⁷⁷

Această putere sau forță a slujirii poate fi exprimată foarte bine prin cuvintele Sfinților Evangheliști Luca și Ioan. Cel dintâi spune că puterea apostolilor este de sus (Luca 24, 49), iar cel de-al doilea mărturisește că apostolii lucrau și propovăduiau cu puterea Duhului Sfânt (Ioan 15, 26). Ei dădeau dovadă de o ascultare „până la mormânt”, asemenea ascultării Fiului față de la Tatăl, o

⁷² Pr. Prof. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 35.

⁷³ Pr. Prof. Ioan Zăgreanu, *Sfânta Taina a Hirotoniei*, M.A., XVI, nr. 9-10, 1971, p. 665.

⁷⁴ Arhiericon, ed. IBMBOR, București, 1993, p. 95

⁷⁵ Pr. Prof. Ioan Ică, *Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopulos*, Teză de Doctorat, M.A., XVIII, nr. 3-4, 1973, p. 452.

⁷⁶ † PF Iustin Moisescu, *Ierarhia bisericească în epoca apostolică*, ed. cit. p.13

⁷⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur, *PROBLEMELE VIETII*, trad. de Cristian Spătăreanu și Daniela Filioareanu, ed. Egumenița, Galați, 2007, p. 300

ascultare până la moartea pe cruce (Filipeni 2, 8), iar atunci când Hristos îi cheamă la această slujire, ei lasă și casa și familia și averile, punându-și nădejdea în El. Erau simpli, smeriți și cu inima curată, erau curajoși, căci știau misiunea la care s-au înjugat, iar Sfântul Apostol Toma îi îndemna și pe ceilalți să meargă împreună și să moară și ei cu El (Ioan 11, 16), fapt care se va vedea în sfârșitul vieții fiecăruia, deoarece aproape toți au primit botezul „sângelui”.

Toată slujirea apostolilor se poate rezuma în sintagma „*tuturor toate*” (1 Cor. 9, 22), căci au folosit metode și leacuri potrivite pentru toți oamenii în parte. Au fost blânzi sau aspri, au lăudat sau au muștrat, au judecat cu acrivie sau cu iconomie, au fost răbdători sau fermi, curajoși sau prudenți, insistenți sau discreți, fiind chipuri de slujire și trăire a Păstorului celui Mare al oilor-Hristos Dumnezeu⁷⁸, fapt pentru care aflăm din cuvântarea rostită de către Sfântul Apostol Petru la Cincizecime, că ei sunt chemați să participe la zidirea trupului tainic al Bisericii.⁷⁹

2.3.2 Sfântul Apostol Pavel – model și îndrumător al preoției creștine

Sfântul Apostol Pavel, apostolul neamurilor, mai este numit primul, dar și cel mai de seamă teolog al Bisericii primare, dacă nu al Bisericii din toate timpurile. Acest „vas ales” transformat dintr-un persecutor într-un apostol de neasemănat este cel mai bun „agent” care a purtat numele lui Hristos înaintea tuturor oamenilor.⁸⁰ Pavel era purtătorul unor mari însușiri sufletești, religioase, morale și intelectuale. De altfel și chemarea lui la credință și apoi la apostolat a fost extraordinară încât a devenit un hristofor, căci a ajuns la starea desăvârșită de a nu mai trăi el, ci de a trăi Hristos în el, primind în același timp și crucea patimilor misionare. (Galateni 2, 20).⁸¹

Din întreaga activitate pastoral-misionară a Sfântului Apostol Pavel putem desprinde câteva învățăminte despre păstoriarea preotului. O primă „lecție” o putem întâni în cuvântarea de rămas bun de la preoții din Efes din Faptele Apostolilor capitolul 20.

Sfântul Apostol Pavel pune foarte mare accent pe conștientizarea misiunii la care au fost chemați preoții, deoarece chiar dacă actul investirii s-a făcut văzut prin mâinile apostolilor, totuși cel ce săvârșește această taină este Hristos, prin Duhul Sfânt.

O altă învățătura desprinsă din această cuvântare este aceea de săvârși munca intelectuală, dar și cea fizică, deoarece acestea constituie obligații ale păstorului duhovnicesc. Chiar el s-a dat pildă pe sine, căci în timpul liber

⁷⁸ Pr. Prof. Ion Buga, *Pastorală calea preotului*, ed. cit. p. 107

⁷⁹ Lect. Dr. Constantin Preda, *Propovăduirea Apostolică*, Ed. IBMBOR, București, 2005, p. 93.

⁸⁰ Cf. Pr. Prof. Teodor M. Popescu, *Sfântul Pavel, Apostolul Neamurilor*, în „Studii Teologice”, nr.7-8/1951, p. 374.

⁸¹ Cf. Pr. Grigorie Marcu, *O comparație între Sf. Apostol Pavel și Sf. Ioan Gură de Aur*, în „Studii Teologice”, nr. 9-10/1957, p. 620

împletea sau țesea coșuri, pentru ca să își câștige singur cele necesare traiului și pentru ca să nu îngreueze pe nimeni.

Ajutorarea celor „slabi” este o datorie a slujitorilor Domnului, care prin trăirea vieții lor, dar și prin activitatea pe care o desfășoară, trebuie să contribuie, să ajute la îmbunătățirea stării duhovnicești și materiale ale păstoriților.⁸²

Prin această cuvântare Sfântul Apostol Pavel oferă portretul păstorului ideal, căci el vorbește în continuare de dăruirea cu timp și fără timp, de statornicia în credință, de neclintirea în încercări, sfințenia vieții precum și de dezinteresul față de orice lucru material în slujirea credincioșilor. Putem spune că este un testament pastoral lăsat de Apostolul Pavel.⁸³

Cea de-a doua lecție despre care voi face referire în cele ce urmează și care arată calitățile necesare viitorilor slujitori se găsește în Epistola I către Timotei capitolul 3, precum și în Epistola către Tit capitolul 1, a Sfântului Apostol Pavel, care se mai numesc și epistole pastorale, datorită caracterului lor. De asemenea mărturisirea sau declarația rostită la taina hirotonirii de către viitorul preot, este compusă din aceste cuvinte ale Epistolelor și anume că preotul trebuie să fie fără urmă de păcat, să aibă o singură femeie, să privegheze, să fie înțelept, educat, să iubească străinii, capabil de a învăța oamenii, să nu fie robit de patima beției, să nu bată, să nu fie interesat de câștig pe urma slujirii, să fie blând, împăciutor, să poată chivernisi atât casa lui cât și Biserica și să întregească cele ce lipsesc.⁸⁴

Sfântul Pavel subliniază importanța de a fi capabil să indemne și pe alții, de a fi „destoinic” (1 Timotei 3, 2), deoarece preotul trebuie să cunoască foarte bine adevărurile de credință și Sfânta Scriptură mai bine decât oricine, ca să poată învăța pe alții și sa poată propovăduii altora cuvântul lui Dumnezeu.⁸⁵

Mai îndeamnă Pavel Apostolul, ca preotul să aibe grijă atunci când vrea să își întemeieze o familie, deoarece membrii familiei sunt datori să îl ajute pe preot în slujirea misionară și trebuie să fie pilde oamenilor prin purtarea lor. Apoi mai adaugă evlavia, credința purternică, răbdarea și blândețea, adică însușiri obligatorii fiecărui preot.⁸⁶ Pune un deosebit accent și pe sfințenia vieții, căci cere preoților sau celor ce vor să vină la această slujire dumnezeiască să se facă pildă de fapte bune, pentru ca prin trăirea vieții, prin duhovnicia vieții lor să poată aduce neamurile la Hristos (Tit 2, 7). Vedem că preoția creștină înseamnă misiune, o lucrare sfântă și delicată sau dificilă pentru care se cere o purtare cuviincioasă precum și o lepădare de duhul lumii pentru a

⁸² Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, ed. cit. p. 36.

⁸³ Pr. Lect. Dr. Constantin Preda, *Propovăduirea Apostolică*, ed. cit. p. 275.

⁸⁴ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica specială*, ed. Lumea Credinței, București, 2008, p. 342.

⁸⁵ Pr. N. Fulga, *Îndatoririle și însușirile morale ale păstorului de suflete*, după Epistolele Sfântului Apostol Pavel către Timotei și către Tit, în *Biserica Ortodoxă Română*, XLIX (1931), nr. 10, p.618.

⁸⁶ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Câteva dintre virtuțile necesare preotului ca păstor și om*, în *Glasil Bisericii*, București, XV (1956), nr. 8-9, pp. 473-483.

putea fii vrednici de apropierea de Hristos și de slujirea Lui⁸⁷. Acest lucru îl aflăm din rugăciunea care se citește în timpul cântării Heruvicului la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, atât cea a Sfântului Ioan Gură de Aur cât și cea a Sfântului Vasile cel Mare. De aceea autorul Epistolelor Pauline, cere preoților să cugete cele de sus, adică să „omoare” mădularele cele pământești și anume desfrânarea, patimile, pofta rea, lăcomia, precum și răutatea, mânia, defăimarea și minciuna, „dezbrăcându-se” de omul păcătos și îmbrăcându-se în omul cel luminat de harul lui Dumnezeu.⁸⁸ Aceste lucruri Pavel nu le cere numai preoților, ci chiar tuturor oamenilor.

Îndeamnă la săvârșirea rugăciunilor pentru toți oamenii, la vegherea Ortodoxiei precum și apărarea de erezii, la ferirea de discuții nefolositoare, la păzirea de duhul mândriei, la păstrarea învățăturilor primite prin viu grai.⁸⁹ Totodată vedem la Sfântul Apostol, dragostea ca bază a activității pastorale, prin aceasta reușind să atragă la sine mulți oameni, făcându-i ucenicii săi precum și păstori Bisericii lui Hristos.⁹⁰ *Tactul pastoral* este un alt element care reiese din învățătura Sfântului Pavel, căci el sfătuiește ca preotul să procedeze în funcție de fiecare credincios în parte, adică se își adapteze învățătura și sfaturile în funcție de credințioșii săi (1 Tim 5, 1-3).

Este subliniată de către Apostol și cinstirea pe care credințioșii sunt datorii să o arate clericilor, căci aceștia sunt puși în slujba Cerului, deoarece misiunea lor vine de la Dumnezeu cel în Treime închinat Tatăl și Fiul și Sfântul Duh, continuând activitatea mântuitoare a lui Hristos în lume.⁹¹ De aceea putem spune că păstorul de suflete este direct pe terenul operei de mântuire, având o misiune unică, căci preoția cere o iubire jertfelnică, iar altfel spus, busola misiunii trebuie să fie dragostea pentru a putea lega pământul de Cer.⁹²

Toate aceste învățături pe care Sfântul și întru tot lăudatul Apostol Pavel le-a lăsat clericilor, dar și celor ce vor dori această cinste, mai întâi le-a trăit și le-a aplicat el însuși, pentru ca mai apoi să poată deveni pildă păstorilor Bisericii lui Hristos, Căruia I-a închinat întreaga viață și activitate, după ce s-a convertit pe drumul către Damasc. Suferind chiar prigoniri, lanțuri și

⁸⁷ Liturghier, ed. IBMBOR, București, 2012, p.159

⁸⁸ Arhim. Teofil Părăian, *Prescuri pentru cuminecături*, tipografia Arhidiecezană, Timișoara, 1995. p. 179.

⁸⁹ Cf. Pr. Sabin Verzan, *Slujirea preotească după epistolele Sfântului Apostol Pavel*, în Mitropolia Olteniei, VII(1965) nr. 5-6, p.282..

⁹⁰ Cf. Pr. D.I. Belu, *Calitățile de îndrumător dehovnicesc ale Sfântului Apostol Pavel*, în Studii Teologice, VII(1995), nr. 9-10, pp. 555, 559.

⁹¹ Cf. Pr. Petre Vintilescu, *Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletelor*, ed. Tipografia cărților bisericești, București, 1934, p. 52.

⁹² Pr. Gh. Șerb, *Iubirea creștină și chemarea sacerdotală*, în Biserica și școala, Arad, LXXII (1948) nr.6, p. 39.

închisoare pentru Domnul, s-a făcut „tuturor toate” pentru a-i câștiga pentru Dumnezeu.⁹³

Prin toate acestea putem spune că după Mântuitorul Hristos, Pavel, rămâne cel mare teoretician al preoției Noului Testament, precum și cel mai bun îndrumător și organizator al slujirii pastorale și pe bună dreptate este numit „*piscul duhovnicesc al preoției creștine*”.⁹⁴

2.4 Supremația preoției Noului Legământ față de preoția Legământului Vechi

Dacă jertfele aduse de preoții Vechiului Testament, precum și învățăturile proorocilor aveau ca scop sfințirea omului, putem observa că această sfințire totuși nu era una desăvârșită, ci era limitată pentru că omul încă se afla starea produsă de păcatul protopărinților noștri Adam și Eva. De aceea toată slujirea era numai o prefigurare și o preînchipuire a slujirii celei adevărate, a preoției creștine. Putem spune că diferența dintre cele două preoții este asemenea cu diferența dintre cele două testamente, deoarece vechea preoție și vechiul cult erau doar chipuri și umbre a Testamentului Nou, precum acele jertfe sau rânduieli din preoția Vechiului Legământ, erau chipul tainelor celor viitoare.⁹⁵

Dacă înainte de Hristos, preoția veterotestamentară aducea jertfă sângeroasă, iată că preotul nou testamentar aduce jertfă nesângeroasă, căci Fiul lui Dumnezeu s-a adus jertfă pe Sine, o dată pentru totdeauna.⁹⁶

Putem vedea superioritatea preoției creștine prin faptul că aceasta își are temeiul și originea în Mântuitorul Iisus Hristos-Dumnezeu adevărat și Om adevărat, spre deosebire de preoția veche care își avea începutul în Aaron, un om care era supus păcatului. Deci preoția creștină are un dublu aspect și anume teocentric și antropocentric, precum și lucrarea ei este divino-umană.⁹⁷

O altă diferență care poate fi între cele două preoții e aceea că preoția nouă, este o preoție a chemării, după cum spune și Mântuitorul că El ne-a ales pe noi (Ioan 15, 19), pe când preoția precreștină se transmitea pe calea seminției levitice, adică cei din această seminție moșteneau preoția pe cale ereditară.

Așadar, Hristos desăvârșește slujirea Vechiului Testament, o completează și o împlinește, precum El Însuși a mărturisit aceasta, că a venit să plinească (Matei 5, 17).

⁹³ Pr. Prof. Dr. Sofron Vlad, *Un păstor model Sfântul Apostol Pavel*, ed. Sfintei Episcopii Ortodoxe a Timișoarei, Timișoara, 1946, p. 244

⁹⁴ Pr. I. G. Coman, *Chipul preotului după Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți*, în *Studii Teologice*, VIII(1956), nr. 3-4, p. 160.

⁹⁵ Cf. Sf. Nectarie de Eghina, *Despre Preoție*, ed. cit. p. 18.

⁹⁶ Cf. Pr. Dr. Vasile Coman, *Liturgia este jertfa nesângeroasă a Mântuitorului*, în *Mitropolia Ardealului*, nr. 6-8(1964), p. 541

⁹⁷ Pr. Prof. Ion Buga, *Pastorală calea preotului*, ed. cit. p. 92.